

Szakosztályhírek

Budapesti HM-csoport ülése

A HM Budapesti Helyi Csoport ülésének házigazdája a Táborfalvai Erdészet volt. *Keresztes György*, a Csoport elnöke bemutatta a helyi csoport új tagjait, *Bartus Bencét* és *Horváth Dánielt*. Ezután három előadás következett. *Orbán Tibor* a németországi szakmai tanulmányútról tartott előadást, amelyben megismerhettük a németországi szálalóerdők történetét, adottságait, az ott folyó szakmai munkát. (Lásd EL novemberi száma. A szerk.) Ezt követően *Solti Imre* előadását hallgathattuk meg a Lengyelországban tett tanulmányút során szerzett tapasztalatairól, amelyek révén a digitális adatrögzítés és adatnyilvántartás lengyelországi helyzetét ismerhettük meg. Megállapítottuk, hogy Lengyelország előttünk jár ezen a téren. A harmadik előadást *Domján György* csoporttagunk tartotta. Izgalmas és színes előadást hallgathattunk, amelyben a Bihar-hegységbe kalauzolt bennünket az előadó. A helyi erdészszakma kihívásain, érdekességein túl történelmi, kultúrtörténeti ismeretekkel gyarapodott tudásunk.

Ezt követően *Keresztes György*, a csoportelnök beszámolója következett a 2011-ben történt egyesületi eseményekről, a még hátralévő feladatokról, programokról, valamint a csoport 2012. évre készített munkatervéről.

Az elnöki beszámoló után a helyi csoport új titkárának megválasztására került sor. Az előző csoporttitkár, *Dénes Margit* szülési szabadsága miatt vált szükségessé a titkári feladatok új személyre való átruházása. Elnöki jelölés alapján *Turóczi Balázs* lett a helyi csoport új titkára, akit a jelenlévők egyhangúlag választottak meg.

Délelőtt csoportügyeket beszélgettünk meg, majd a terepen megtekintettük a Táborfalvai Katonai Kiképző Bázis irányítót-

állomását, bepillantottunk a „katonai” erdőgazdálkodás különleges feladataiba is. Az Öregfenyő vendéglőben az étkezés alatt kivetítőről megtekintettük az Erdőgazdaság 2011. évre kiírt fényképpályázatára beérkezett alkotásokat, majd végigjártuk a Táborfalvai Erdészeti

Igazgatóság által kialakított és fenntartott Betyárdombi Erdészeti Tanösvényt. A körséta során *Molnár József* kollégánk mutatta be a környék természeti értékeit, előadásából megismerhettük a Táborfalvai Erdészet közjóléti, természetvédelmi és erdőpedagógiai tevékenységét, terveit.

A kirándulást követően baráti beszélgetés következett. *Pálhalmi János* tagtársunk felidézte a régi összejöveteleket, melyek gyakran két napig tartottak, és éjszakába nyúló szakmai beszélgetésekkel zárultak.

Mészáros-Komáromy Márk

* * *

A Tanúsítási Rendszerek Szakosztálya a NYM Egyetem Erdővagyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézete, valamint a mecseki, somogyi és zalai állami erdőket kezelő erdőgazdaságok érintett dolgozóinak részvételével kihelyezett ülést tartott a SEFAG Zrt.-nél Kardosfa és Ropoly térségében.

Az ülés fő témái az erdőtanúsítás helyzete Magyarországon, tapasztalatok és a jövő feladatai.

Barkóczy István vezérigazgató köszöntötte a megjelenteket, majd bemutatta a SEFAG Zrt. gazdálkodásának legfontosabb jellemzőit.

80 ezer hektáron gazdálkodnak, erdeik fele valamilyen védelem alatt áll. Legfontosabb termékük a tölgyrönk, termelésének hosszú távú fokozása érdekében a tölgy arányát a véghasználati 32%-ról az erdősítésekben már 62%-ra növelték. Az ISO minőségrendszerrel bevezetett szabályozások érvényesülését külső tanúsító nélkül, saját maguk ellenőrzik, 2001 óta az FSC erdőtanúsítási rendszert alkalmazzák.

Ezt követően *Jubász Lajos*, a Nyírerdő Zrt. vezérigazgató-helyettese adta át tapasztalatait az általuk elsőként bevezetett FSC erdőtanúsítási rendszerről. Az FSC

bevezetésének fő célja a termékek értékesítési felára, főleg holland és dán vevőknek. A tanúsított termékre valóban érvényesíthető a felár, akácoszlopokra és szőlőkaróra 15-20%, fűrészfűrűre 25-30%, nyárra csak kb. 5%. Alapvető ellentmondás, hogy az FSC ki kívánja szorítani az akác- és nyárlétfenyőket, a vásárlók viszont tanúsított terméket döntően akácból igényelnek, ősbónos fajtából nem!

Az ISO minőségrendszer használják, de külsővel már nem tanúsítatják. A termelés nyomon követése fontos vezetői eszköz, a termékeken egyedi FSC-címkézést alkalmaznak. A magyar erdőtervény szigorúbb, mint az FSC szabvány! Amikor az auditálók nem megfelelőséget állapítanak meg, azok többnyire nem lényegbe vágóak, hanem a magyar erdőgazdálkodás szabályozottságának nem ismeréséből, tájékozatlanságuk miatti félreértelmezésből születnek. Óriási könnyebbséget jelentene, ha az auditokat FSC (PEFC) jogosítvánnyal rendelkező magyar erdőmérnökök végezhetnék. Általánosságban a mai erdőtervény betartása több nehézséget okoz a gazdálkodónak, mint az FSC követelményeké.

A hazai erdőtanúsítások helyzetét *Iványi Miklós* szakosztálytitkár foglalta össze. A „nem elég becsületesnek lenni, annak is kell látszani” elv szerint a hazai erdőgazdálkodók is igazoltatni akarták külső, pártatlan féllel, hogy tevékenységük hasznos a társadalom számára. Tevékenységük megismertetésében nagy a szerepe a közönségkapcsolatoknak. A magyar állami erdőgazdálkodók először az ISO minőségrendszer, a környezetirányítási rendszert és szükség szerint a HACCP élelmiszerbiztonsági rendszert vezették be. A két további a környezeti, illetve élelmiszerbiztonsági jogszabályokkal is megkövetelt előírásokat foglalja rendszerbe. A minőségbiztosítást nem követelték meg jogszabályok, de előírásai szabályozták, jól követhetővé tették a szakmai tevékenység működését. Ezt a működést segítő szabályozottságot érdemes fenntartani, de kereskedelmi felár elérésére nem volt alkalmas.

Ezért kerültek előtérbe az erdőtanúsítási rendszerek. Az erdőket kezelő gazdálkodók már 2002-ben megegyeztek abban, hogy az erdőtanúsítási rendszerek közül hazánkban az európai viszonylatokhoz alakított PEFC alkalmazására kell törekedni, az elsősorban a trópusi esőerdők védelmére készített FSC helyett. Az alkalmazás feltétele minden országban a PEFC hazai szab-

ványának elkészítése. A Fővárosi Bíróság 2004-ben jegyezte be a PEFC Magyarország Egyesületet, amelynek főtítkára *Lengyel Attila* 2007-ben bejelentette, hogy megkezdtek kidolgozni és 2008 végére akkreditáltatják a PEFC magyar nemzeti szabványt. Azóta ezzel kapcsolatban semmi továbbiról nem értesültünk.

A nemzetközi adatok szerint a PEFC által tanúsított erdőterületek nagysága már nagyobb, mint az FSC-é, hazánkban mégis előbbre jár az FSC, mint a PEFC. Az FSC nagyon ügyesen keresletet tudott teremteni (főleg Hollandiában, Dániában) az általa tanúsított termékek iránt, és ez a vásárlói igény viszont piaci felárt is biztosított. Jó lenne tudni, hol tart a PEFC, melyek a jövő feladatai?

Schiberna Endre, a NYM Egyetem Erdővagyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézete igazgatója szerint hivatalosan annyi történt, hogy *Lengyel Attila* lemondott a PEFC Magyarország Egyesület főtítkári szerepéről. Az egyetem foglalkozik a bevezetés feltételeivel, de határozott lépés csak akkor várható, amikor kormányzati szintű döntés után kiderül, milyen pályázaton lehet hozzájutni kb. 15 millió Ft bevezetési költséghez. Az 5 évenkénti megújítás már nem lenne túlzottan költséges, kb. 20-25 Ft/év/erdő ha.

Pintér Ottó a Zselici Erdészeti igazgatója és *Merczel István* a SEFAG Zrt. erdőszetpolitikai osztályvezetője vezetésével Kardosfa környékén és Ropolyban ismerhettük meg a SEFAG munkáját.

Munkájuk során folyamatos figyelemmel kell lenniük a védett erdők és az FSC előírásaira, valamint a civil lakossággal való jó kapcsolat szempontjaira. Területjárásunkat a fakitermelési

tanpályánál kezdtük, majd a ropolyi erdőrezervátum csodálatos ezüsthársas bükkösei és az FSC követelményeknek is megfelelő felújító vágások után a halastónál fejeztük be. A bemutató során tájékozódhattunk arról is, hogy vendéglátóink milyen módon tartanak fenn kapcsolatot a természetvédekkel közös SMETE (Somogy Megyei Erdések és Természetvédek Egyesülete) által.

Az uzsonna melletti eszmecsere a szakosztályülés résztvevői egyetértettek abban, hogy továbbra is fontos a munkánkról a társadalmat tájékoztatni, társ szakosztályokkal közös programokat szervezni, amíg lehet, a tanúsított termékeknek a felár lehetőségét kihasználni, és amint pályázati lehetőség adódik, a PEFC tanúsítást bevezetni.

Iványi Miklós
szakosztálytitkár

* * *

Megalakult az Erdészklub Tamási-ban az OEE HCS szervezésében

Méltó összefüggéssel indult 2011. június 15-én a megalakult az Erdész Klub előadássorozata az OEE Tamási Helyi csoport szervezésében. A tolnai dombság vadgazdálkodásának és a nagyvad élőhelyét nemkülönben meghatározó erdőgazdálkodás történetének megismerését tűzte ki célul ez a találkozó.

A Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. központjának nagytermében tartott előadáson találkozott az erdőgazdaság régebben nyugállományba vonult és a jelenleg aktív szakemberek társasága.

Göbölös Péter vezérigazgató az összefüggéssel megnyitójában megkülönböztetett tisztelettel köszöntötte a jelen lévő két volt elődjét, *Deák István* és *Müller János* nyugalmazott vezérigazgatókat. A köszöntőjében hangsúlyozta, hogy a jelenlegi aktív szakemberegár-

da átlagéletkora fiatal, és a korosztály-folytonosság vonatkozásában van egy „lég” a jelenlegi aktív erdészszakemberek életkormegoszlása és a már nyugdíjas kollégák korosztálya között. Nagyon fontos, hogy a fiatalok megismerjék a korábbi szakmai elvek és folyamatok előzményeit, összefüggésben látva a jelenlegi táji erdő- és vadgazdálkodás gyakorlatával, ezért kiemelt jelentőségűnek nevezte a hagyományteremtő előadássorozat ezen első előadását. Fontos, hogy a fiatalok tanuljanak az elődeik óriási szakmai tapasztalataiból, sikereiből és kudarcaiból egyaránt. *Antli István* vezérigazgató-helyettes, a HCS elnöke köszöntőjében kiemelte az Erdész Klub létrehozásának fontosságát és azt, hogy a folytatása következik, melyről a vezérigazgató támogatásáról biztosította.

Jó néhány fiatal kolléga először találkozott a sokszor emlegetett nagy „elődökkel”, mely szép pillanatokat eredményezett.

Az előadást *Deák István* tartotta, amelynek nagyobb része a Tamási és környéke erdeinek történetéről, annak kezeléséről szólt. Az előadás a 19. század elejére nyúló, *herceg Esterházy Miklós* nevével fémjelzett Tamási-Ozora környékén kialakult „vadászati fénykorról” való beszámolóval kezdődött, részletes szakmai leírással és bölcs kritikával. Ebben az időben a Rácz-völgyben az országúton végighaladó szekérről este vagy reggel látható volt 200-300 db vadból álló, tökéletes nyugalomban fekvő csoport is. Építettek vadaskerteket is, a legnagyobb 600 hold volt, amely égetett téglából létesített erős falal (3 m magas) volt bekerítve. Ezekben az években nem volt ritka a 2-3 napos vadászatokon az ezer darabot meghaladó teríték.

A herceg Esterházy birtok Tamási-Dombóvár-Ozora vidékén 20, addig a Tolnai-hegyhát nyugati Hőgyész-Lengyel vonulatában a gróf Apponyi uradalom 23 község határában volt érdekelt az

erdő- és vadgazdálkodásban. Az előző birtokon a dām vad-, míg az utóbbin a szarvasállomány volt jelentős. A Tolnai-hegyhát vonulatának keleti részén (a mai Pincehelyi Erdészet) a Nagyszékely-Simontornya erdőkomplexumban 1940-ig – üzemtervi kötelezettség híján – megfelelő elvárású erdőgazdálkodás sem folyt, így a területen gyenge termőhelyi adottsággal párosuló sarjerdők voltak találhatók. Ez az erdőtömb inkább a vadászati tevékenységet szolgálta, de vadászattörténeti múltjáról vajmi keveset tudunk.

A vadászat fénykora nem tartott sokáig, minden bőkezűségnek megvan a kényszerű határa, amely az Eszterházyak nagy eladósodottságában és a mai szóhasználatnál az uradalom csődhelyzetében csúcsosodott ki. A közeledő anyagi helyzet reménytelenségét jelezte az is, hogy 1821-ben a tűzvész során az ozorai istálló leégett, s a herceg jobban sajnálta a benn égett – a vadászatoknál terelésre használt – 3 m magas vászonkerítést, mint az elpusztult 1100 lovat. Az Apponyiak „szolidabban” gazdálkodtak a hőgyézi-lengyeli térségben 1925-ig.

Az 1860-as évek után az Esterházy uradalom bérbeadásával a teljes vadgazdálkodás degradálását jelentette a 20. század elejéig. Ahogy változtak az érdekek, vele együtt a gazdálkodási cél, az erdőre, vadra egyaránt káros birka- és marhalegettetést helyezték előtérbe. A vad „mindenkié” lett, illetve senkié sem volt. Az 1879. évi erdőtörvény, továbbá a 1907-től megszűnő bérbeadások mind az erdő- és vadgazdálkodás tervszerűségét folyamatosan erősítette.

Tolna megye erdőterülete 1840-ben 110 ezer hektár, a századfordulóra 30 ezer hektárra csökkent, míg 2000-re 50 ezer hektárra növekedett!

Az előadás történelmi részében a gazdálkodás tárgyi feltételeiről (épületekkel, utakkal, erőgépekkel való fejlesztés és gazdálkodás) is bőszeges részletes tájékoztatást kaptunk, ami dicsérte az előadó helytörténeti ismereteit. Például említést tett nemcsak a 600 hold vadaskertet körülvevő téglakerítésből épült házakról, hanem az erőgépek megjelenéséről is az erdőgazdálkodásban.

Érdekes volt hallani, hogy a leírások alapján a Tamási-Ozora erdőtömbökben, a Kapos, Koppány, Sió árterekben a 19. századot megelőző időben nem volt jellemző fafaj a tölgy, a kocsányos tölgyet nagyobb mennyiségben a 19. század közepén az Eszterházyak telepítették be. A mocsarak lecsapolásával egyre több kultúrerdő jelent meg a 20. században, amelyeknek a vadgazdálko-

dási, vadeltartó képessége meglehetősen szerény, de legalább a nagyvad számára használható életteret teremtett.

A századforduló után kezdték a vadászok a dām tróféáját megbecsülni, értékelni, egymással összehasonlítani. A Tamási környéki erdőkből származó dāmbikák tróféái már akkor is kitűntek, méreteikkel is kiemelkedtek, s mióta a kiállítások tróféáit pontozásos alapon bírálták, az itteni dāmlapátok sok aranyérmet „produkáltak”. A nemzetközi kiállításokon is bemutatott dāmtróféák az 1970-es évekig szinte csak önmagukkal vetélkedtek. Néhány kiemelkedő trófea ebből az időből: *Febér Lajos* 1965 212,45 világrekord; *Febér Lajos* 1969 214,99 világrekord; *Tolnai Ferenc* 1970 219,64 világrekord; *Kádár János* 1971 220,31 világrekord.

1952-től 1969-ig a vadgazdálkodás és az erdőgazdálkodás irányítása nem tartozott össze. A vadgazdálkodást külön minisztériumból irányították. Ennek ellenére 1955 óta az erdőgazdaságnál dolgozó *Deák Pista* bácsi lelkesen beszélt erről az időről, az akkori terveiről, az erdőben elvégzett munkákról.

Nagy lendületet adott a vadgazdálkodás fejlesztésének az, hogy 1969-től újból egy irányítás alá került az erdőgazdálkodással, és 1971-ben a vadászati világkiállítás helyi rendezvényeit is itt bonyolították. Ezért ennek a keretében új vadföldek, létesítmények és vadászati berendezések készültek.

Az egyre növekvő vadlétszám azonban mind nagyobb gondot jelentett az erdőgazdasági és mezőgazdasági vadkárok növekedésében. A vadkárok csökkentése érdekében született döntés az összefüggő erdőtest körülkerítésére. Az 55 km-es külső kerítés 1973-ban 7593

hektáros erdőterületet zárt be. Át kellett térni az intenzívebb takarmányozásra, tudomásul kellett venni, hogy a zárt terület vadeltartó képessége jelentősen csökkent a vadállomány növekedésével. Meg kellett találni azt a helyes egyensúlyt, ami a területen élő állomány táplálékának pótlása és a környezet vadeltartó képessége között fennáll.

A világhírű gyulai vadaskert területén évszázadok óta magas színvonalú vadgazdálkodás folyik, a történelem hátrányos szakaszai sem tudták tönkretenni az itt élő dāmállományt. A kiváló genetikai adottságú dāmállománynak azzal a kihívással kellett 1973 óta szembenéznie, hogy vadaskertben zárttéri vadgazdálkodási körülmények között él tovább.

A közel 3 óráig tartott, történetekkel tarkított beszámolót – ami egy szakmai élet összefoglalóját is jelentette – rendkívüli figyelemmel kísérte a hallgatóság. A megjelent idős kollégák többször „besegítettek” az emlékezésbe, s az utána kialakult kérdezz-felelek beszélgetésben igazán jó hangulatban teljesedett ki a szakmai találkozó. A történetekben sokszor hallhattunk a táj meghatározó nagy erdész szakembereiről, mint pl.: *id. Barkóczi Istvánról*, a Pári Erdészet köztisztelő erdészvezetőjéről, vagy *Rosenberger Pálról* is.

Firbás Nándor
fotó: **Örményi János**

Honlapjaink:

www.oec.hu

www.erdeszetilapok.hu

www.vandorgyules.hu